

۲۰۲۳/۰۹/۰۳

عبدالقیوم میرزاده

زراعت و مالداري (حيوانات گوشتي در افغانستان)

گوسفند

نام لاتین: ovis

نام انگلیسی: sheep

نام آلمانی: Schaf

گوسفند ها از چهار پایان نشخوار کننده، چهار معده ای بوده و گفته میشود که انسانها در غرب آسیا و شمال افریقا از یازده هزار سال به اینطرف این حیوان را اهلی ساخته و برای رفع نیاز های شان از شیر، گوشت، پوست و پشم آن استفاده اعظمی میبرند.

هم اکنون بیش از یک میلیارد گوسفند اهلی در جهان وجود داشته و انواع آن تا نهصد نوع میرسد که گوسفند مریوس، گوسفند قره قل، گوسفند همشایر، گوسفند والیس و گوسفند ترکی از مشهور ترین انواع گوسفند در جهان میباشند.

سالانه تقریباً پنصدمیلیون گوسفند برای مقاصد تولید گوشت، پوست، روده به کشتارگاه ها برده میشوند.

بر اساس احصاییه های داده شده جهانی به طور متوسط از هر راس گوسفند سالانه سه تا هفت کیلوگرام پشم حاصل میگردد. باستان شناسان و جانور شناسان را عقیده بر آنست که انسانها گوسفند را به خاطر استحصال پشم آن اهلی ساخته اند و از آن برایشان لباس تهیه میکردند و استفاده از شیر و گوشت گوسفند قدمه های بعدی، نیاز بشر به این حیوان بوده است.

نگهداری و پرورش گوسفند در افغانستان نیزتاریخ کهن دارد و بدون استثنا در سراسرافغانستان این حیوان برای مقاصد تولید گوشت، پشم، شیر، پوست و روده نگهداری و مورد استفاده قرارمیگیرد. گوسفند در افغانستان در مقیاس عمومی شامل دو دسته میباشد گوسفندان دنبه دار، و گوسفندان بی دنبه که بیشتر در مناطق غرب و شمالغرب کشور نگهداری و پرورش می یابند. گوسفندان دنبه دار از انواع فُرغ هزارگی، تُرکی، قَره قُل، عربی، قندهاری، بلوچی، غلجی، شینواری، بوری یا بوره، چاری، گدی یا گدیک، وچند نوع دیگر که منحصر به محل ونحوه پرورش هستند، متشکل میباشد. همچنان گوسفندان بدون دنبه و دُمغوزه دار نیز در ولایات غربی و شمالغربی افغانستان پرورش و نگهداری میشوند.

در افغانستان به گوسفند نر قوچ و به گوسفند ماده میش گفته میشود. گوسفندان ماده بدون شاخ و گوسفندان نر یا قوچ شاخدار بوده و بعضاً بدون شاخ نیز میباشند. قوچ ها یا گوسفندان نر به تناسب میش ها گوشت شیرینتر و نرمتری دارند. به همین منظور برای قربانی گوسفندان نر یا قوچ را انتخاب کرده اند.

گوسفندان خاصتاً گوسفندان دنبه دار از ۴۵ تا ۱۵۰ کیلو وزن میداشته باشند. بر وفق آخرین ارقام اداره مرکزی احصاییه افغانستان در سال ۱۳۹۹ حدود ۱۸ میلیون پنجمصد هزار گوسفند درکشور موجود بود. رمه داران و مالداران افغانستان پشم گوسفندان خویش را بصورت عموم سال دو بار قیچی میکنند که بطور اوسط از هر گوسفند از دو تا پنج کیلو پشم استحصال میگردد. پشم گوسفندان لاغر را سال یکمرتبه قیچی میکنند که بین سه تا چهار کیلو پشم استحصال میگردد. گوسفند ها بصورت عموم تا ۱۲ سال عمر میکنند ولی هیچ مالداري گوسفند را تا اخير عمرش نگه نمیدارد. مالداران سعی دارند گوسفندان دوساله و سه ساله شانرا غرض استحصال گوشت به فروش برسانند و بره ها را بجای شان به مقاصد بهره برداری پرورش دهند.

ناگفته نماند که گوسفند قره قل در سیستم مالداري افغانستان از اهمیت فوق العاده برخوردار بوده و مالداران توجه خاص به امرنگهداری و پرورش این نوع دارند، زیرا هم پوست و هم گوشت چوچه قره قل که پوست آن گرفته شده از اقلام مهم اقتصادی برای مالداران محسوب میگردد. در ولایات

به صفحه قاموس کبیر افغانستان خوش آمدید

تیم بنیان گذار این قاموس آرزو دارد، داشته های این گنجینه که نمایانگر اصالت افغانستان باستان است شما را تا حد لازم مدد رساند

شمال افغانستان بیشترین گوسفند قره قل پرورش و نگهداری میشوند. گوسفند قره قل از مقاوم ترین نوع گوسفند در مقابل امراض حیوانی، تأثیرات محیطی، حرارت و برودت هوا بوده و گوسفند قره قل تا ۷۰ کیلو وزن داشته و میش آن تا ۵۵ کیلو وزن میداشته باشند. مالداران گوسفند قره قل را همچنان به مقاصد استحصال پوست قره قل و تولید شیر، گوشت، پوست و روده نگهدارند. پوست قره قل افغانستان شهرت جهانی داشته و تقریباً در تمام کشور های جهان از آن کلاه، بالاپوش یا پوستین، جاکت و کرتی میدوزند. همچنان در مارکیت داخلی نیز پوست قره قل از اهمیت استثنایی برخوردار میباشد. پرورش دهندگان گوسفند قره قل گوسفندان شان را در ماه میزان (سپتمبر) با قچ های قره قل جوره کرده تا در برج حوت (مارچ) چوچه قره قل آماده زایمان گردد. گفته میشود پوست چوچه ها در اول بهار دارای جنسیت عالی میباشد.

گوسفند مرینوس از جمله گوسفندان با ظاهر زیبا و قیمتی میباشد، که رمه داران و مالداران آنرا به منظور استحصال پشم نگهدارند. زیرا پشم مرینوس از بهترین نوع پشم بوده و در فابریکات نساجی جهان از شهرت خاص برخوردار میباشد. پشم گوسفند مرینوس حد اقل سال یکبار قیچی شود، زیرا این نوع گوسفند رشد پشم بسیار سریع دارد. همچنان گوشت بدون چربی گوسفندان مرینوس خاصاً قوچ آن بسیار نرم و خوش طعم میباشد.

در افغانستان گوسفند نیز مانند سایر حیوانات اهلی بیشتر از برگ، ساقه و تخم غله جات گندم جو جواری جودر، علوفه جات اعم از برگ و ساقه و تخم ارزن، برگ لبلبو رشقه، جواری، حبوبات از قبیل لوبیا

به صفحه قاموس کبیر افغانستان خوش آمدید

تیم بنیان گذار این قاموس آرزو دارد، داشته های این گنجینه که نمایانگر اصالت افغانستان باستان است شما را تا حد لازم مدد رساند

نخود ماش، شبدر (شفتل) شاخل، ساقه انواع لوبیا ها و پلی ها و مُمپلی و تعداد از سبزه ها برگ ساقه وریشه گیاهای طبیعی و پوست خربوزه ، تربوزو کدو تغذیه میگردد. البته که دهقانان قسمت مورد نیاز محصولات نباتی را برای خود نگه داشته بقیه را به حیوانات خانگی و گوسفندان خویش می دهند. طریقه تغذیه گوسفندان بیشتر سنتی بوده و ضروریات بدنی این حیوان به منرالها چون کلسیم، نمک و ویتامین ها و انزایم ها در نظر گرفته نمیشود. بیشترین گوسفند را مالداران بزرگ یا رمه داران بصورت گله ها یا رمه ها نگهداری میکنند و در فصول مختلف سال به مراتع ساحات گرمسیر کشور به چرا میبرند.

رمه داران، دهقانان و روستا نشینان گوسفندان خویش را مدت ده ماه از چراگاه ها طبیعی تغذیه کرده و در دو ماه سرد زمستان در طویله ها و محلات مناسب نسبتاً گرم نگهداری میکنند و علوفه چون رشقه، رشقه مخلوط با سایر علوفه ها بنام بیده و دُرشته، نان قاق و کنجاره تغذیه میگردند.